

Magyar sellő

Kleist-átirat

Miután rendezkedni kezdtek a viskó körül, akkor szólalt meg a fiú. Nyilvánvaló volt, hogy innen nem haladnak tovább, nem törnek tovább az ismeretlenbe, eddig is szeszélyes mélyedések és egyre komorabb erdőrészetek váltogatták egymást, és ha világosabb tisztáson tartottak pihenőt, ott is olyan piszkos volt a fény, mintha a fák vedlették volna a dülöngélő törzseik alá. Jakab az apja néhány régebbi kemencéjét és kunyhóját ismerte, egyszer-egyszer elvitte magával a férfi, megmutatta, hogyan dolgozik, miféle, úgynevezett ezermester mindenes munkákkal keresi a kenyerét és tartja el őket, a népes családját, azonban ilyen távolra, csaknem egynapi járásra még soha nem merészkedtek együtt. Jakab akár kitüntetésnek is vehette a dolgot. De végül kérdezett. Nem arról kérdezett, hogy máskülönbben mi volt a célja az ilyen szokatlan erőfeszítésnek és fáradalomnak. Kora tavasz volt, már hálót szőttek a pókok, a bokrok hasa alól is elfogyott a hó. Cuppogott, nagyokat böffent alattuk a föld. Valószínűleg a grófság tartományának legszélét sértették, és akkor itt, ahogy a lassan éledő növényzetből még érződött a téli olvadás utáni doh és a rothadás nehéz szaga, még vizesen és feketén nyújtózkodtak az ágak, de a fatörzsek oldalán már zöldült a moha, és egy-két hóvirágmező is elébük fehérlett, s ahogy a tarisznyáját egy farönkre helyezte, itt szólalt meg először Jakab, s tudakolta végül, miért sírt *olyan keservesen* az anyja, és hogy miért kívánta olyan erősen, már-már eszelősen, hogy az elsőszülött, legnagyobb fia, ő, Jakab otthon maradjon, hogy jobb lenne, ha nem tartana az apjával, amiféle aggodalmat máskülönbben soha nem mutatott közös, jóllehet nem túl gyakori cserkészéseik alkalmi előtt, és akkor sem ilyen nyilvánvalóan és ennyire elkeseredetten, csak mert az anyja igenis bízott az apjában, ebben a gyakran kérkedő, de annyiféle dologhoz konyító, kissé szélfúttá emberben, és bízott Jakabban is, aki rendes fiú volt, szófogadó és becsületes,

mire az apja, intett a furcsa kezével,
melyről egyszer leszaggatták a körmöket,
és azok azóta sem nőttek ki,
hogy majd,
majd később *beszámol* mindenről,
így mondta,
beszámol,

és erről a fiúnak eszébe jutott egy bizonyos grófi hivatalnok, a Henrik nevű intéző, mert inkább hozzá illett ez a szó, hogy *beszámol*, és aztán mikor berendezkedtek, gyűjtöttek gallyakat, szárazabb fát, sőt néhány nagyobb, az apja által ehetőnek minősített gombát is találtak, és ebben az apja soha nem tévedett, tud-

ta, mi ehető, és mi mérgez, és aztán tüzet is raktak, amely, kis tétova füstölés után, a környezethez képest vidáman lobogott, és egy közeli patakából tiszta, hideg vizet hoztak edényekben és kulacsokban, voltaképpen meg is tette, és jóval részletesebben beszámolt mindenről, mint ahogyan azt remélni lehetett.

Este lett, többször kiáltott a kuvik. Törték az ágak a sötétben, nagyobb testű vadak vonulhattak csapatokban, valami fölvyonyított. Az apja bámult a semmibe, Jakab kifejezetten kísértetiesnek érezte a látványt, a férfi alakja olyan volt, mintha az avarral borított erdőföld fölé emelkedne, megnőtt az árnyéka, melyet mozgásban tartott és folyvást remegtetett a tűz lobogása, majd pedig egyszer csak feléje fordult, és egy kissé megdőntött fölsőtesttel azt mondta, hát *idáig is elértek*.

Már itt is vannak.

Mindenütt ott vannak.

Hogy lehet ez?

Nem tudja, mondta Jonas, nem tudja, hogy lehet, de így van.

Lobogott a tűz aztán a viskóban is, mert a hideg miatt betértek a lakba, a fiú bámulta a férfi körmei helyén varrasodó szarutorzsákat, mert a körmök nem nőttek újra, amikor azokat a gróf úr kőpadján módszeresen és, ez sem tagadható, elég nyilvánvaló hozzáértéssel leszaggatta Jeromos Mozart, az udvari tortúramester. Az apja elmosolyodott, kivillant az ínye. Majd azt mondta, már idáig is eljutottak *ezek*, pedig ennél távolibb pontot aligha találhatnának az uradalom mentén. Ha lépnek még néhányat, idegen földre jutnak.

Idegen föld, másoké, mondta az apja.

Később Jakab sehogyan sem értette, miért nem mondta el az apja, hogy lesznek efféle események, hogy várható a kövek szálldosása, puffanása, és az is, hogy eltalálhatja őket valamelyik példány.

Amikor eltalál egy kő. Amit dobnak, vetnek, elhajítanak, mindegy is. Amit emberi kéz enged el az útjára, olyan kéz, ami neki is van, és amikor például az a kő, vagy kicsoda, megüti őt, a testét találja, érfalra és húsrá sújt, vagy a koponyájának csontját töri be, akkor, hiába a repülés hűtő hatása, még rajta derenghet annak a másik kéznek a melege, annak a másik tenyérnek az izzadsága, ami pedig eddig juttatta őt. Pedig ez homokos vidék alapvetően, és a homokban ritkán fordul elő kő, illetve olykor-olykor mégis, és akkor azt a méretes, szekér nagyságú példányt például ökrökkel vontatják ki a földből, az ilyen óriási kő nem tudni, honnan került ide, honnan vándorolt eddig azokban a régmúlt, ember nem látta korokban, de már itt van, és ha itt van, szét lehet verni, apró darabkákra, akár emberi ököl nagyságúvá, kavicsná, porrá is lehet zúzni, miért ne, de azért ez nem olyan különleges cselekedet. Egy óriási követ szétverve már dobálni is lehetséges. Csak hát szét kell verni, ugye. Módszeres munka. Sokáig tart. De vége lesz. Szét lehet verni egy bármekkora követ, és aztán apránként el lehet dobálni, és az nagyobb haszonnal járhat, mintha egyszer dobnák el azt az óriási, tehetetlen anyatestet.

Dobálnak itt is, mondta az apja, és gallyat nyomkodott a kicsi kályhába, szállt a szikra, mintha igazat adna neki.

Aztán kimerészkedtek újra, és megálltak a megdőlt, folyondár és moha futotta kalyiba előtt, mint csenevész fák, olyanok voltak, egymásra sápadt az arcuk.

Miért dobálnak, kérdezte Jakab, mintha otthon nem találkozott volna efféle eseményekkel, látott is ilyet már, hallotta, hogy beszélnek, sugdolóznak a dologról az emberek a városban, lázasan és rettegve, de ki-ki a maga vérmérséklete

szerint, kit talált el egy kő, ki szenvedett sérülést, sebesülést, hol, milyen vidékeken, a városnak mely utcáiban kell fölöttébb előrelátónak és óvatosnak lenni. Arról is tudott persze, hogy néhányan beálltak már a dobálók csapatába.

Hiszen tudnia kell, dünnögte kelletlenül az apja, most ez a szokás, szoktak dobálni, a kedvüket lelik benne. Van haszna nyilván. Van foganatja.

Hogy ők, Jakab és az apja féljenek?

Az is.

Hogy bizonytalanok legyenek, tétovaság és tanácstalanság törjön rájuk egy-egy megszokott úton, utcában, a téren a sellő szobránál, egy ösvényen, hol pedig régebben olyan magától értetődően közlekedtek?

Úgy bizony, milyen helyesen beszél Jakab, bólogatott az apja.

És jó dobálni?

Biztosan majd ő is akar, Jakab. De ő mégse dobáljon.

Ha megdobják?

Akkor se.

Nem értette ezt a fiú, már akkor sem, amikor kint álltak, és később sem, amikor újra elvackolódtak, hogy miért nem szabad semmit sem visszadobni. Ha megdobnak kővel, dobj vissza kenyérral. Jézus Krisztus tanácsolta, és Jakab értette a mondat jelentését. Képletes beszéd volt, hát persze, a kenyér elvetése nem azt jelenti, hogy visszadobtál. A rossz helyett jót adtál vissza. Csakhogy ha eltálnak, úgy igazán, úgy rendesen, hogy sem kezed, sem lábad, sem semmilyen tagod nem teszi a dolgát többé, és az akarated sem lesz más, mint a fuldokló zihálás követelődző légszomja, hogyan is dobnál vissza bármit is.

Aztán már-már elnyomta az álom, miközben hallotta a szél kitarító motozását, az apja egyszerre csak beszélni kezdett, azt mesélte, hogy egy távoli országból, amit Magyarországban neveznek, arról a vad, különös tájékról egy valódi sellőt hoztak a gróf úrnak, az a sellő olyan lény, hogy félig igazi nőből van megteremtve, ő úgy tudja, mondta az apja az ő rekedt, füstös szavaival, hogy nincsen arca, vagy emberi szemmel nem látható, olyan arc az, hogy az átlagos emberi pillantásnak nem tárja föl magát, viszont a dala és a csengő-bongó beszéde ígéz, sőt, el is varázsol, Livius Apollón, a gróf költője sokat tudna erről locsogni, a kocsmában a minap valóságos kiselőadást tartott a vízilényekről, és ő, ez a rosszfülű költő kottyantotta el azt is, hogy a gróf úr azért hozatta drága pénzen a vízilányt abból a zabolátlan országból, hogy megmutassa neki a főtér szobrát, lássa csak az a szirén, hogy ők már, az itteni emberek, nemcsak tudnak róla, hanem meg is mintázták, itt áll a szobra a téren, beszél és dalol az ő szirénük, ezt akarja a gróf úr bizonyítani vagy nyilvánvalóvá tenni, hogy ugyanis ők lépést tartanak az idővel, az idő mindenféle szükségeivel és kívánalmaival,

és itt Jakab közbevágtott,

hogy de miért meséli mindezt el neki az apja, és miért ilyen különleges körülmények között, távol a testvéreitől, az otthonuktól,

amire a szénégető azt felelte, hogy ezen a környéken tűnt el a magyar szirén.

Mi lett vele.

Megszökött.

És keresik?

Titokban keresik, mondta a szénégető, hogy így tudja.

És ekkor az éjszaka mélyéből újabb neszek támadtak, másféle zajok, reccsené-

sek és roppanások, a szénégető fölemelkedett, és megfogta a kalyiba reteszét, majd érthetően és tagoltan azt mondta Jakabnak, ő most kimegy, kilép az éjszakába, de a fiú ezt semmiképpen se tegye, megtiltja, hogy kövesse a példáját, akármi történik,

akármi zajt, kiáltást, ordítózást hall, maradjon itt,
még csak az ajtóhoz se jöjjön,
ha ő hívja, akkor se jöjjön,
és mert a fiú bölintott ültében,

az apja kitérte az ajtót, és valóban kilépett a sötétségbe, ami mintha üdvözölte volna, megörült volna a jöttének, mert a szél beugatott a kalyibába, Jakab arcába hideget és nyirkosat csapott, de már be is zárult az ajtó, és a fiú azt gondolta, most félnie kellene, de mégsem félt, kíváncsiságot érzett, mohót és csillapíthatatlant, és odakúszott a kalyiba ajtajához, fürkészt ki a hasadékokon, nézett bele a sötétség csalogató mélységébe, és bár továbbra sem látott semmit, a hangok egyre nyilvánvalóbbá lettek,

hallani lehetett, hogy valaki énekel,
valaki dúdol,

és ezt a furcsa, varázsos éneket sorozatos puffanások kísérték, mint amikor súlyos tárgyak ütnek meg a föld arcát, törtek az ágak is,

talán az apja jajdulását is hallotta,

már a záron volt a keze, azzal matatott, hogy Jonas után megy, megmenti, ha kell, amikor egy hang átsuttogott az ajtó durva lécein,

ne tedd, Jakab, még ne tedd,

majd ha pirkad, addig bírd ki,

ne gyere ki,

ne gyere ki,

és aztán olyan rémületes záporozással érkeztek a puffanások,

hogy az már valóban minden kétséget kizáróan félelmetes volt, miként azok voltak a jajkiáltások, az ordítások, a szitkok és káromlások is, melyek a puffanásokat előzték meg, és fájásig remegtették Jakab dobhártyáját.

A fiú szemernyit sem aludt.

Néha hívta az apját, de nem jött válasz.

Apám!

Apám!

Arra gondolt végül, hogy ez bolondság.

Bolondság ezt tenni, így kitennie magát az embernek valami láthatatlan és érthetetlen rossznak! De ahogy a réseken és a hasadékokon beszüremelő feketeség szürkévé vált, mert oszlott kint a sötétség, és valóban pirkadni kezdett, csak ki-merészkedett abból az átkozott odúból, remegett és fázott, kocogtak a fogai, de körbe sem kellett néznie, mert nyomban meglátta az apját, aki a kalyiba falának döntve a hátát ült a földön, és véres szemekkel bámult a semmibe, vérzett a feje, az arca föl volt dagadva. De élt.

Körülötte kövek heverték.

Sok kő volt ott, mind eldobálták azokat.

A szénégető a fiú arca elé tartotta a kezét, nem szólalt meg.

Azt mutatta Jakabnak, hogy az éjszaka újra kinőttek a körmei.